

ЛЕНІН І ЦЯПЕР ЖЫВЕЙ УСІХ ЖЫВЫХ

Ленінскія дні. Яны заўсёды радасныя і святочныя. Яны супадаюць з пачаткам вясны, калі ўсё ў прыродзе абуджаецца, набірае сілы, каб расквітнець, прынесці шчасце. Сёлета ленінскія дні ў нашым універсітэце, як і па ўсёй Беларусі, адзначаюцца пад дэвізам дастойнай падрыхтоўкі да слаўнага юбілею рэспублікі. Гэта бачна і па матэрыялах фота- і кніжных выставак, якія адкрыліся ў бібліятэках і на факультэтах, і па тэматыцы падрыхтаваных да навуковых канферэнцый дакладаў, і нават па дыпломных і курсавых працах студэнтаў. Так, мы звяртаем свае крокі, свае поспехі з Леніным, яго бессмяротным вучэннем. Адзінваочы дасягнутае, складаючы планы на будучае, мы зноў раімся з Леніным. І сёння актуальна гучаць словы вялікага паэта аб тым, што Ленін і цяпер жывей усіх жывых.

Наш універсітэт з гонарам носіць імя Леніна.

Яго поспехі ў падрыхтоўцы высокакваліфікаваных кадраў, развіцці навукі і культуры вядомы не толькі за межамі рэспублікі, але і краіны. Толькі за апошні год выдадзены сотні манаграфій і падручнікаў універсітэцкіх аўтараў, а вялікая армія фізікаў, матэматыкаў, біёлагаў, хімікаў, філолагаў, гісторыкаў і іншых спецыялістаў папоўніла рады будаўнікоў камунізму. Кожны факультэт падрыхтаваў да ленінскіх дзён свае падарункі. Гэта і новыя кнігі, і новыя выдатныя адзнакі студэнтаў, атрыманыя імі на семінарах, за пісьмовыя работы, гэта дзесяткі лекцый і дакладаў, якія былі прачытаны прафесарамі і выкладчыкамі на прадпрыемствах, у калгасах, вайсковых падраздзяленнях.

Жыццё і дзейнасць Леніна заўсёды выклікаюць вялікую цікавасць, глыбокі інтарэс. Сёння на другой старонцы мы расказваем аб Леніне-студэнце.

ЗАПРАШАЕМ НА НАВУКОВУЮ, СТУДЭНЦКУЮ...

Вялікае значэнне мае навукова-даследчая работа ў вучы. Яна дапамагае студэнту правільна выбраць профіль, павышае яго веды, вучыць будучага спецыяліста лагічна мысліць.

У цяперашні час ва універсітэце навукова-даследчай работай займаецца звыш трох тысяч студэнтаў. З іх больш дзвюх тысяч з'яўляюцца членамі СНТ.

З мэтай абмену навуковай інфармацыяй паміж студэнтамі ў вучы нашай краіны штогод праводзіцца навуковы студэнцкі канферэнцыя, на якія запрашаюцца прадстаўнікі іншых гарадоў. Члены СНТ нашага універсітэта ў мінулым годзе пабывалі з дакладамі на канферэнцыях у Маскве, Ленінградзе, Кіеве, Адэсе, Львове, Таліне, Рызе, Вільнюсе, Каўнасе, Тарту, Горкім, Казані, Тбілісі, Калінінградзе, Ужгарадзе і іншых. Шмат гасцей збіраецца і ў нас на традыцыйных студэнцкіх навуковых канферэнцыях, прысвечаных ленінскім дням.

22—25 красавіка гэтага года ва універсітэце адбудзецца XXV канферэнцыя. Адначасова з ёй будзе праходзіць першы тур конкурсу студэнцкіх навуковых работ па праблемах грамадскіх навук і міжнароднага маладзёжнага руху. На 11 секцыях — грамадскіх навук, фізічнай, матэматычнай, хімічнай, біялагічнай, геалага-геаграфічнай, гістарычнай, журналістыкі, філалагічнай, юрыдычнай, інжынерна-тэхнічнай прадугледжваецца заслухаць больш 330 дакладаў. На канферэнцыю запрашаюцца студэнты з Масквы, Ленінграда, Кіева, Харкава, Львова, Тбілісі і многіх іншых гарадоў, а таксама прадстаўнікі вучы БССР.

Канферэнцыя адкрыецца пленарным пасяджэннем, якое пачнецца 22 красавіка ў 18 гадзін вечара ў актавай зале галоўнага корпусу універсітэта. На пасяджэнні будуць падведзены некаторыя вынікі навуковай працы студэнтаў за прайшоўшы перыяд, атрымаюць узнагароды тыя, работы якіх былі прызнаны лепшымі ў 1967 годзе на рэспубліканскім аглядзе.

З 23 красавіка пачнуць работу секцыі. Доклады, прачытаныя на секцыях, будуць абмяркоўвацца, і аўтары лепшых работ будуць узнагароджаны праматамі і памятнымі падарункамі. Для ўдзелу ў рабоце секцыі запрашаюцца выкладчыкі і студэнты усіх курсаў.

Б. ЗАМСКІ,
старшыня СНТ
універсітэта.

Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

Беларускі УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦКОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА.

№ 15 (706)

● Пятніца

19 красавіка 1968 г.

● Цана 2 кап. Год выдання XXI

ЯГО ІМЯ Ў СЭРЦЫ КОЖНАГА

Студэнты універсітэта заўсёды з вялікай цікавасцю слухаюць тых, хто бачыў У. І. Леніна, выконваў яго даручэнні. Нядаўна на геалага-геаграфічным факультэце з такімі ўспамінамі выступілі старшыня Савета старых камуністаў Ленінскага раёна І. Д. Паўлаў і генерал-маёр адстаўцы С. С. Сергіенка.

Члены кафедры гісторыі КПСС гуманітарных факультэтаў 22 красаві-

ка выступяць з дакладамі на тэарэтычнай канферэнцыі аўтазавадцаў, прысвечанай 98 гадавіне з дня нараджэння У. І. Леніна.

На чарговых занятках па тэме «Імя Леніна ў сэрцы кожным», якія адбыліся ў маладзёжным клубе «Радзіма» Мінскага камвольнага камбіната прынялі актыўны ўдзел в'етнамскія студэнты падрыхтоўчага факультэта нашага універсітэта Нгуен Тхі Вьет

Хьонг і Нгуен Ван Бао. Яны расказалі маладым рабочым аб тым, як у В'етнаме ўшаноўваюць імя вялікага правадыра працоўных усяго свету, як чытаюць яго творы, як ажыццяўляюцца яго неўміручыя ідэі. Студэнт Нгуен Ван Бао прачытаў вершы в'етнамскіх паэтаў аб У. І. Леніне.

Кафедра рускай мовы падрыхтоўчага факультэта.

та 20 красавіка правядзе вечар «Мы гаворым па-руску», прысвечаны дню нараджэння У. І. Леніна.

Студэнты кожнай вучэбнай групы — а іх усяго на факультэце 21 — з дапамогай сваіх выкладчыкаў рыхтуюць вершы і песні аб Леніне. На вечары таксама выступяць з канцэртамі калектывы мастацкай самадзейнасці падрыхтоўчага факультэта.

ВЯЛІКІ І ПРОСТЫ

У гэтыя дні ўся грамадскасць нашай краіны шырока рыхтуецца адзначыць 98-ую гадавіну з дня нараджэння У. І. Леніна. Да свята рыхтуюцца і работнікі універсітэцкай бібліятэкі. Яны наладзілі кніжную выставу: «22 красавіка — дзень нараджэння У. І. Леніна».

На выстаўцы змешчаны кнігі Леніна, успаміны аб ім. Тут можна ўбачыць творы М. Горкага, А. Папова, Б. Палявога, «Успаміны пра Леніна» В. Бонч-Бруевіча, «Сустрэча з Леніным» О. Лепашыньскай.

Не застаюцца незаўважанымі кнігі нямецкіх таварышаў «Незабыўны Ленін», «Апавяданні рабочых пра Леніна», кнігі «Вялікі, блізкі і просты» Г. Людвінскай, «Ленін — будаўнік новага свету» Б. Галіна, «Юнацтва

правадыра» А. Беякова, «Вялікі і просты», напісаная па матэрыялах ленінскага кабінета і кватэры ў Крамлі аўтарамі З. Субоцінай, Л. Кузняцовай, Н. Маштаковай, «Наш Ленін» Б. Палявога і М. Жукава.

На выстаўцы можна прачытаць выказванні выдатных дзеячоў міжнароднага пралетарскага руху. Вось як гаварыў аб У. І. Леніне Вільгельм Пік: «Вечна будзе свяціць слова вялікага правадыра Леніна, які паказаў шлях да міру, дабрабыту і шчасця».

Запамінаюцца словы А. М. Горкага: «не было чалавека, які б так, як гэты, заслужыў у свеце вечную памяць».

А. ХАЗЯНІН,
студэнт
1 курса журфака.

СВЯТОЧНЫ ГОРАД ЛЕНІНА.

Фота В. Поляка.

СУСТРЭЧЫ, ЯКІХ НЕ ЗАБЫЦЬ

Выкладчык нашага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук, пісьменнік Павел Ткачоў, аўтар кнігі пра У. І. Леніна «Вішнёвая квецень» зараз працуе над новым творам пра Уладзіміра Ільіча — «Сустрэчы, якіх не забыць».

Сустрэчы з мясцінамі, дзе жыў Ленін, з дакументамі таго часу, з людзьмі, якія асабіста ведалі Ільіча — так нарадзілася кніга.

Урывак з другога раздзела мы прапануем увазе нашых чытачоў.

У спякотны чэрвеньскі дзень 1887 года Ульянава пакадалі Сімбірск. Пакадалі назаўсёды.

Павольна плыве паравод. Павольна адыходзіць назад горад. Ужо ледзь відаць надпіс на блакітным доміку-прыстані — «Сімбірск». А хутка схваецца і сам домік...

Сям'я Ульянавых пераязджае ў Казань. Было вырашана — Уладзімір Ільіч падае заяву ў Казанскі ўніверсітэт. Але чаму ў Казанскі? Мо лепш у Маскоўскі або Пецябургскі?

«Непасрэдна забароны паступіць у адзін са сталічных ўніверсітэтаў яму (Уладзіміру Ільічу. — П. Т.) не было. — пісала Анна Ільінічна Ульянава, — але дырэктар дэпартамента паліцыі даў зразумець маці, што лепш яму падаеца у правінцыяльны ўніверсітэт і лепш, калі ён будзе жыць пры ёй».

З гэтым даводзілася лічыцца.

Зараз з Ульянаўска ў Казань можна трапіць па чыгуны або аўтобусам. А яшчэ лепш, вядома, самалётам. Сеў — і праз якую гадзіну ў Казані. Але я вырашаю лабірацца параводам.

Развітальны гудок. Паравод уздымае, потым глыбока ўдыхае і ледзь прыкметна крапецца з месца. Уыходжу на палубу і гляджу на горад, каб назаўсёды захаваць у памяці мясціны, дзе прайшло дзяцінства Уладзіміра Ільіча Леніна.

Пазней, у адказ на пытанне анкеты дэлегата X з'езда партыі «Якія мясцовасці Расіі ведаеце добра і колькі год там пражылі?», — Уладзімір Ільіч Ленін напісаў: «Лепш за іншыя — Паволжа, дзе нарадзіўся і жыў да 17 год».

Перад ад'ездам з Масквы на радзіму Уладзіміра Ільіча я шмат часу правёў у Цэнтральным музеі Леніна. У першай зале сярод іншых экспанатаў маю ўвагу прыцягнула гравюра мастака Паўлава: «Ленін на параходзе едзе ў Казань». І вось цяпер яна, тая гравюра, нібы перад маімі вачыма. Уладзімір Ільіч у гімназіцкім шынялі сядзіць на лаўцы. У левай руцэ — шапка, правая — на парэнчах, а побач, на лаўцы, кніжкі. Задумёным позіркам сочыць ён за берагам.

Аб чым думае 17-гадовы Уладзімір Ульянаў? Што яго турбуе?

Можа, тады ў чэрвеньскі спякотны дзень 1887 года і быў знойдзены той адзіна правільны шлях, які ў 1917 годзе прывёў да перамогі наш народ?

Мы толькі ведаем адно — праз некалькі месяцаў Уладзімір Ільіч будзе ўдзельнічаць у студэнцкай сходы і не толькі ўдзельнічаць, а з'явіцца адным з яе кіруючыкоў. Аб гэтым паведамляў папярэдні Казанскі вучэбнай акругі ў дэпартамент народнай асветы 14 чэрвеня 1888 года:

«4-га снежня (Уладзімір Ульянаў. — П. Т.) нінуся ў антаву залу ў першай партыі і разам з Палейнікам першымі несліся з крымам на налідору 2-га паверху, размахваючы рукамі, як бы жадаючы натхніць іншых...»

Інакш кажучы, у 1887 годзе Уладзімір Ульянаў становіцца на шлях рэвалюцыянера...

А між тым паравод наш прычалывае. Казань... Горад, дзе пачалася рэвалюцыя дзейнасць Уладзіміра Ільіча Леніна.

Ад прыстані трамаем дабіраюся ў цэнтр. Судовыя сучасныя будынкi, а побач

старадаўнія помнікі — вежы Крамля, сабор Пятра і Паўла... заводы, фабрыкі... Усе гэтыя пакідае незабытае уражанне. Цяпер горад Казань — сталіца Татарскай рэспублікі, адзін з буйнейшых прамысловых і культурных цэнтраў краіны. А якая была Казань таго часу, калі на яе вуліцах хадзіў 17-гадовы Уладзімір Ульянаў? Гэта быў ужо досыць вялікі горад. Разгорнем газету «Волжскі вестник» ад 1 сакавіка 1888 года. У ёй артыкул «Фабрычна-заводская прамысловасць горада Казані ў мінулым 1887 годзе».

«У горадзе Казані існавала ў 1887 годзе 25 галін прамысловасці... Працавала 73 фабрыкі і заводы... Рабочых на фабрыках было чатыры тысячы 159 чалавек; у тым ліку дзве тысячы 977 мужчын, тысяча 70 жанчын, 72 хлопчыкі і 40 дзяўчынак (да 15 год)...».

А пра казанскае студэнцтва піша Максім Горкі, які жыў у той час у Казані, у кнізе «Мае ўніверсітэты»: «Студэнты жылі ў настроі турбот аб рускім народзе, у бесперапыннай трывозе аб будучыні Расіі. Заўсёды ўзбуджаныя артыкуламі газет, вывадамі толькі што працытаных кніг, падзеямі ў жыцці горада і ўніверсітэта, яны па вечарах збягаліся ў лавачку Дзеранкова з усіх вуліц Казані для шаленых спрэчак і ціхага шэпту па вулах».

У лавачцы Андрэя Дзеранкова, што знаходзілася на ўсходняй Казані, была лепшая ў горадзе бібліятэка забароненых і рэдкіх кніг.

Магчыма, што яе наведаў і Уладзімір Ульянаў. Але гэта магло быць потым... Калі ён стане студэнтам. А ў чэрвені 1887 года Уладзімір Ільіч у Казані затрымаўся нядоўга. Ён выязджае ў вёску Какушкіна, дзе знаходзіцца разам са сваімі роднымі амаль да канца ліпеня.

29 ліпеня 1887 года Уладзімір Ільіч падае на імя рэктара Казанскага ўніверсітэта прашэнне. На ім з'явілася першая рэзалюцыя: «Адтэрмінаваць да атрымання характарыстыкі».

Праз некалькі дзён у канцыялярно ўніверсітэта паступіла характарыстыка з Сімбірскай гімназіі на Уладзіміра Ульянава. А 13 жніўня на прашэнне Уладзіміра Ульянава з'явілася другая рэзалюцыя: «Прыняць».

Не спяшаючыся хаджу па вуліцах Казані. Разглядаю старадаўнія будынкi, вежы Казанскага Крамля. Вуліца Леніна. Раней яна называлася Першая Гара. Тут у доме Раствай з канца жніўня пасялілася сям'я Ульянавых. Праз месяц Марыя Аляксандраўна разам з дзецьмі пераехала на вуліцу Нова-Камісар'яцкую, якая цяпер называецца вуліцай Комлева.

Тут амаль усё змянілася. На месцы драўляных будынкаў выраслі шматпавярховыя цагляныя жылыя дамы, школы, бальніцы, бібліятэкі.

Чым бліжэй да ўніверсітэта, тым часцей сустракаюцца купкі маладых людзей. Яны ажыўлена перагаварваюцца, спрачаюцца. Студэнты! Хутка ж пачнуцца заняткі.

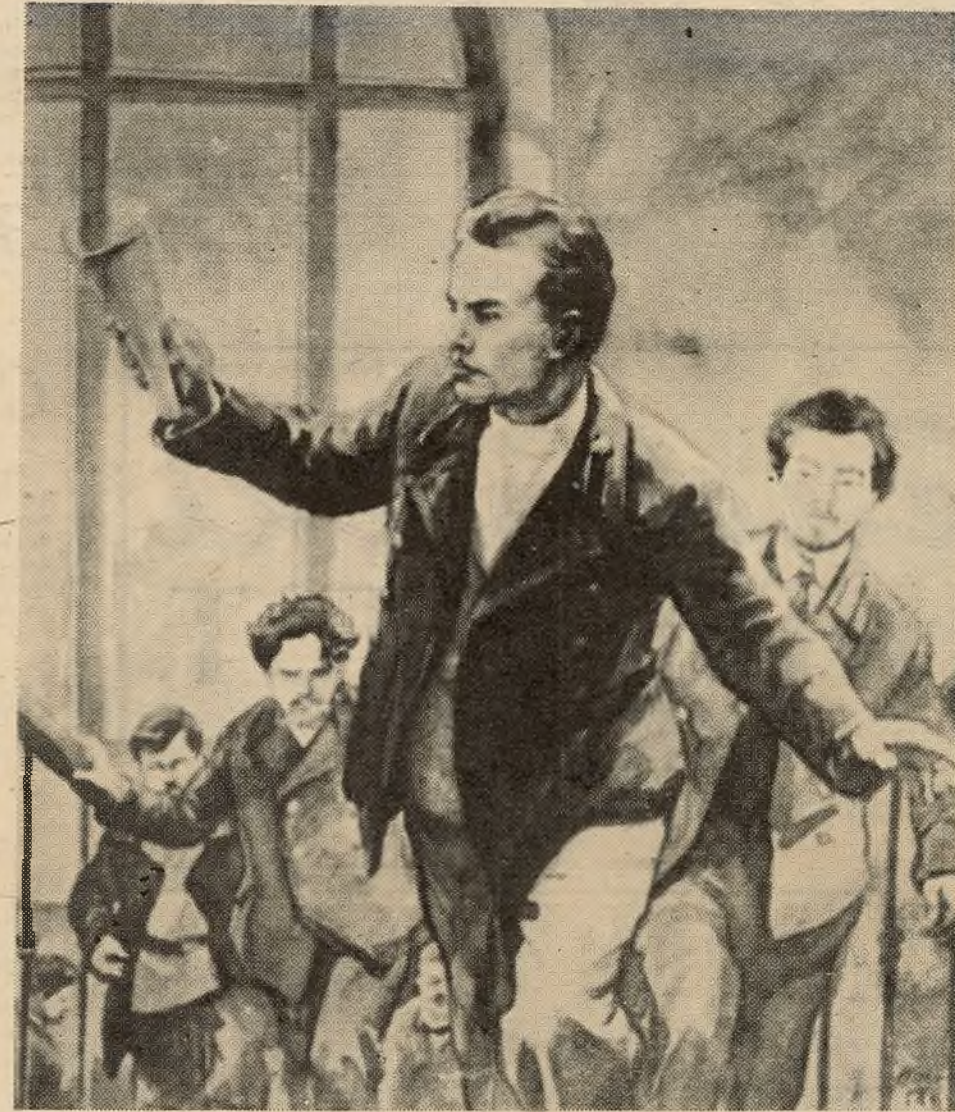
А вось і ён — белакаменны, упрыгожаны каланадай — Казанскі ўніверсітэт. Уваходжу ў вестыбюль і, амаль не затрымліваючыся, іду на другі паверх. Аудыторыя № 7. Тут усё захавалася так, як было ў тых далёкіх гадах, калі студэнт Уладзімір Ульянаў слушаў лекцыі па гісторыі рускага права.

Своеасабіты музей —

аудыторыя. Вялікі партрэт студэнта Ульянава, шматлікія дакументы, успаміны, у якіх раскадваецца пра яго дзейнасць у казанскі перыяд.

Уладзімір Ульянаў акупае, як кажучы, з галавою ў бурлівае студэнцкае жыццё. Ён паспяваў пагуляць з таварышамі ў шахматы, паспрачацца, працятаць новую забароненую кніжку і, вядома, прыняць удзел у пасяджэннях тайных студэнцкіх гурткоў.

Вось цікавы дакумент —

паведамленне дэпартамента паліцыі папярэдні Казанскай вучэбнай акругі, датаваны 27-ым лютым 1887 года, якраз за некалькі месяцаў да паступлення Уладзіміра Ульянава ў ўніверсітэт: «...сярод студэнтаў Казанскага ўніверсітэта існуе 20 студэнцкіх гурткоў, якія ахопліваюць дзве трэці агульнай колькасці вучняў і паступова ўцягваюць астатніх членаў».

Паўстае пытанне — чаму менавіта студэнцкім гурткам займалася паліцыя? Справа ў тым, што ў тая гады царскі ўрад забараніў усялякія студэнцкія арганізацыі і пачаў ажыццяўляць шэраг даволі жорсткіх мерапрыемстваў у адносінах да вучнёўскай моладзі. Гэта было выклікана тым, што ўдзельнікі замаху на цара Аляксандра III былі ў асноўным студэнты.

Прадаваў моладзь не спыняла сваёй дзейнасці, з'яўляліся, як сведчаць паліцэйскія дакументы, падпольныя арганізацыі — зямлянтвы, у якіх гуртаваліся студэнты-зямлякі.

Першакурснік Уладзімір Ульянаў быў дэпутатам ад свайго Сімбірскага зямлянтва.

Дакументы, успаміны розных людзей — былых студэнтаў Казанскага ўніверсітэта, паліцэйскія даносы... Перагортваю пажоўклія ад часу старонкі часопісаў, газет, і на мяне нібы дыхае вецер той эпохі. Усё выразней паўстае вобраз студэнта Уладзіміра Ульянава.

Чытаю успаміны былога

студэнта Казанскага ўніверсітэта М. М. Аляксеева:

«Памятаю Уладзіміра Ільіча на Студэнцкай вуліцы, здаецца, у доме Комлева. Было гэта напярэдадні хваляванняў. У цесным гуртку за шыняльнікам чаю ішлі спрэчкі, і вось тут Уладзімір Ільіч сціпла, але перананаўча гаварыў аб вучэнні Маркса і зчытваў некаторыя месцы з папулярнай у той час брашуры з дэвізам Нярасава: «В мире есть царь, этот царь беспощаден — голод названное ему». Між іншым, тут жа ён спытаў, ці няма у каго гентографа, каб размножыць гэтую брашуру. Гентограф быў у мяне, і мы далі абяцанне надрукаваць

4-га снежня 1887 года. Ва ўніверсітэце цішыня. Ідуць занятыя. Гадзінік б'е 12 удараў. І раптам па калідорах разнеслася: — На сходку! На сходку!

— На сходку! На сходку! Грукаюць дзверы, тупат ботаў, крыжкі, гоман. І вось ужо актывава зала запоўнена студэнтамі. Нехта ўзбіраецца за кафедру: — Таварышы! Паклянемся, што мы ўсе, як адзін чалавек, будзем адстойваць нашы патрабаванні. У адказ нясецца:

наогул і студэнцкае ў прыватнасці, а таксама жаданне звярнуць увагу грамадства на гэтыя ўмовы і прадстаўніцтва ўраду ніжэйнаіменаваных патрабаванні».

— Хто гэта ўпаўнаважыў вас гаварыць аб немагчымасці рускага жыцця наогул?

— Народ!
— Нашы браты!

— Панове, панове! Цішэй! — працягвае зноў чытаць, — «...Для ўсіх расійскіх ўніверсітэтаў устаў павінен быць адзін: «Права мець свае бібліятэкі, чыталні...»...Знішчэнне ўсялякіх перашкод для паступаючых ва ўніверсітэт. «...Справядлівасць патрабуе, каб усе нашы таварышы — усіх ўніверсітэтаў, выключаныя з прычыны студэнцкіх хваляванняў, былі зноў прыняты».

А ў гэты час з Пецябурга паступалі кароткія тэлеграмы-загады міністра народнай асветы графа Дзелянава:

«У выпадку хваляванняў дзейнічаць без паслаблення». «Для выратавання палітычна надзейных не шкадуць нягоднікаў».

У сваю чаргу, папярэдні Казанскай вучэбнай акругі паведамляў міністру народнай асветы:

«Запрошаныя на ўсялякі выпадак войскі ў складзе батальёна з баявымі патронамі знаходзяцца на пастаяннай варце ў розных частках горада. У выпадку паўтарэння сходак і іншых хваляванняў будучы ўжыты энергічныя меры».

Пачаліся вобвыскі, арышты ўдзельнікаў студэнцкіх хваляванняў. Самых актыўных выключалі з ўніверсітэта.

«За ўдзел у студэнцкіх хваляваннях, якія адбыліся ў снежні 1887 года, выключан з ўніверсітэта...» — Гэта запісана ў даведцы дэпартамента паліцыі аб Уладзіміру Ільічу Леніну.

«Уладзімір Ільіч быў арыштаваны на кватэры з 4 на 5 снежня і прасядзеў некалькі дзён з іншымі арыштаванымі пры ўчастку (усяго 40 чалавек)», — успамінала пазней Анна Ільінічна Ульянава.

А вось другія успаміны — успаміны Яўгена Мікалаевіча Фоса:

«Нягледзячы на арыштаваныя халяты, у якія нас апыраўлі, на тое, што многія больш сутак нічога не елі... сярод моладзі панавала радысна-вясёлае ўзбуджэнне: складалі прозаі і вершамі заклікі «на волю», спыталі рэвалюцыяніны і звычайныя студэнцкія песні, разказвалі розныя эпізоды апошніх дзён».

Камусьці прыйшло ў галаву правесці «анкетнае апытанне»... Калі настала чарга студэнта Ульянава і яму было заданае ў паўжартаўлівым тоне пытанне: «Ну, а ты, Ульянаў, што думаеш рабіць потым?» — ён пасля некаторай паузы, нібы апамятаўшыся ад задумнення, ледзь усміхнуўшыся, адказаў: «Мне што ж думець... Мне сяжынка пракадзена старэйшым братам...» — і адрыву ў камеры сціхлі гоман і смех, — успомнілі, што ўсяго паўгода назад старэйшы Ульянаў быў пакараны смерцю за замах на Аляксандра III... І жудасна, і няёмка зрабілася ўсім ад гэтага простага, без усялякай эфектывасці, адказу».

Пазней, значна пазней усе бурлівыя казанскія падзеі ўкладуца Уладзімірам Ільічам Леніным у кароткі, сціплы радок анкеты:

«Удзел у студэнцкіх рухах (1887 год)».

П. ТКАЧОУ.

НА ПАДРЫХТОЎЧЫМ

Гэты эпізод са студэнцкага жыцця выхадзіць аб'ектыў фотаапарата. Здагадацца не цяжка: дзяўчаты-філолагі вырашылі ў апошнія хвіліны перапынку заглянуць у канспект, каб выкладчык не застаў зняццю.

Фота І. Аскіркі.

У зале настольных гульняў Палаца культуры Мінскага камвольнага камбіната адбылася таварысцкая сустрэча па настольнаму тэнісу паміж зборнымі камандамі рабочых-камвольшчыкаў і студэнтаў педфакультэта. Сёння ў Палацы культуры прафсаюзаў адбылася гарадскі вечар, прысвечаны Міжнароднаму дню салідарнасці моладзі, у якім прымуць удзел студэнты з розных краін і кантынентаў. Са сцэны прагучаць галасы ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці з ліку в'етнамскіх, кубінскіх і афрыканскіх студэнтаў.

◆ РОЗДУМ ◆ ПРАПАНОВЫ ◆ КАРЫСНЫ ВОПЫТ

КАФЕДРА І СТУДЭНТЫ

Бурнае развіццё прыродазнаўчых навук і тэхнікі ставіць у цяперашні час рад складаных праблем перад вышэйшымі навучальнымі ўстановамі. Адна з гэтых праблем заключаецца ў тым, каб падрыхтаваць студэнтаў да будучай актыўнай творчай працы, да ўмелага выкарыстання ведаў, атрыманых на студэнцкай парце, і звестак, пачэрпнутых з літаратуры, для рашэння разнастайных задач, якія будуць няспынна ўзнікаць у іх практычнай дзейнасці. Найбольш дзейсны сродак дасягнуць гэтага — прыцягненне ўсіх студэнтаў абавязковым чынам да навукова-даследчай работы, перабудова навучальнага працэсу такім шляхам, каб кожны студэнт змог набыць элементарныя навыкі даследчай работы.

Я не бяруся судзіць аб якасці навучальнага працэсу пры падрыхтоўцы спецыялістаў па ўсіх прыродазнаўчых навук і тым больш тэхнічных спецыяльнасцях, а закрану толькі падрыхтоўку хімікаў ва ўніверсітэтах. Мабыць, цяжка прад'явіць сур'ёзныя прэтэнзіі да вучэбнага плана хімічнага факультэта і да праграм вывучаемых дысцыплін у адносінах аб'ёму ведаў, якія мяркуюцца даць студэнтам ва ўніверсітэце. А вось з метадыкай навучання справа пастаўлена не зусім нармальна. Выкладчыкі, па сіле складзеных традыцый, празмерна апякаюць студэнтаў на лабараторных занятках, забяспечваючы іх падрабязнымі інструкцыямі па метадыках выканання лабараторных работ, на семінарскіх занятках і экзаменах прапануюць пытанні, адказы на якія яны могуць цалкам знайсці ў падручніках.

На выкананне курсавой работы вучэбны план ад-

водзіць так мала часу, што ад студэнтаў, як правіла, нельга запатрабаваць большага, чым напісання невялікага агляду па найбольш даступных літаратурных крыніцах. Толькі выконваючы дыпломную работу, студэнт вымушан працягнуць неабходную самастойнасць, паколькі гэтая работа ўяўляе сабой невялікае даследаванне. Але студэнт, які ніколі на малодшых курсах не сутыкаўся з даследчай дзейнасцю, сустракаецца з такой колькасцю складаных праблем, што перад кіраўніком часта ўзнікае дзіма: або цалкам падпарадкаваць сваёй волі дыпломніку, не разлічваючы на яго ініцыятыву, або паставіць пад пагрозу выкананне дыпломнай работы ў тэрмін. Традыцыйноў бяруць верх, і на абарону дыпломнай работы нярэдка можна сустрэць студэнта, які даволі цям'яна разбіраецца ў сэнсе вынікаў праведзеных ім эксперыментаў.

Вось і атрымліваецца: у спецыяліста на грудзях універсітэцкі значок, а пры выкананні сваіх абавязкаў, ён адчувае сябе бездапаможным, хоць і ведае не так ужо і мала. Нямаючы прыходзіцца папрацаваць маладому выпускніку, які не займаўся даследчай работай, пакуль набудзе элементарныя навыкі прымянення сваіх ведаў на практыцы, прычым гэты этап пераадоляваць не ўсе.

У многіх вышэйшых навучальных установах, на многіх кафедрах ужо даўно вядуцца пошукі таго, як можна змяніць навучальны працэс такім чынам, каб студэнт набываў навыкі творчага выкарыстання сваіх ведаў не пасля атрымання дыплама, а на студэнцкай парце. У гэтым кірунку вядуцца пошукі і на кафедрах неарганічнай хіміі на-

шага ўніверсітэта. Пакуль што нашы дасягненні невялікія, але, на мой погляд, мы стаім на правільным шляху. Перш за ўсё мы звярнулі ўвагу на метадыку правядзення лабараторных заняткаў са студэнтамі старэйшых курсаў, якія спецыялізуецца па нашай кафедр-ры. Гэтыя заняткі ў апошні час будуцца такім чынам, каб студэнты амаль не выконвалі звычайных лабараторных работ, а толькі займаліся складанымі эксперыментальнымі метадыкамі — электроннай мікраскапіяй, электронаграфіяй, рэнтгенаграфіяй, інфаркраснай спектраскапіяй і некаторымі іншымі і значны адрозніак часу выкарыстоўвалі на работы навукова-даследчага характару або засваенне дастаткова складанай эксперыментальнай метадыкі, якая раней не была засвоена на кафедрах. Так, у гэтым годзе група студэнтаў-неарганікаў чацвёртага курса наладжвае на практыку адну з метадык вырошчвання монокрысталаў і засвойвае спосаб правядзення так званых транспартных рэакцый. Другая група даследуе ўласцівасці розных слаба вывучаных злучэнняў.

Калі студэнт згодзен выконваць прапанаваную яму на практыку тэму і ў пазалекцыйны час, ён па гэтай жа тэме можа падрыхтаваць эксперыментальную курсавую работу. Некаторыя з іх атрымліваюцца настолькі цікавымі і змястоўнымі, што заслугоўваюць прадстаўлення на агляды. У мінулым годзе, напрыклад, работы студэнтаў Г. Кажушкова і М. Кароткінай на рэспубліканскім аглядзе былі аднесены да першай катэгорыі, а работы Т. Панасюк, В. Балцэвіч, С. Райхман — да другой катэгорыі. Мы спадзяемся, што і ў гэтым годзе сярод удзельнікаў агляду будуць

студэнты, якія спецыялізуюцца па нашай кафедр-ры.

Вопыт практыкумаў па такой метадыцы мы будзем удасканальваць.

Вялікія рэзервы закладзены ў вытворчай практыцы, але, на жаль, іх нялёгка выкарыстоўваць, таму што метадыка правядзення вытворчай практыкі залежыць не толькі ад кафедры, але і ад заводаў і іншых устаноў, дзе яна праводзіцца. Аднак пры жаданні і некарай настойлівасці адказных за вытворчую практыку можна арганізаваць удзел студэнтаў у распрацоўцы або ўдасканаленні якіх-небудзь метадаў аналізу або асобных тэхналагічных аперацый і г. д.

Магчыма, мэтазгодна часцей накіроўваць студэнтаў-хімікаў на вытворчую практыку ў навукова-даследчыя ўстановы або пакідаць іх для гэтага ва ўніверсітэце, маючы на ўвазе, што пасля заканчэння ўніверсітэта больш складана набыць вопыт даследчай работы, чым запоўніць прабел, звязаны з недастатковым знаёмствам з вытворчасцю. Асабліва неабходна такая практыка для тых, хто пасля заканчэння ўніверсітэта будзе займацца навукова-даследчай работай. У мінулым годзе наш студэнт Г. Кажушкова праходзіў практыку на кафедры радыяцыйнай хіміі Томскага палітэхнічнага інстытута. Ён засвоіў рад метадык вывучэння электрафізічных уласцівасцей парашкападобных рэчываў. Набыты ім вопыт перадаецца супрацоўнікам нашай кафедры і дапаможа Г. Кажушкова ў рабоце над дысертацыяй, да якой ён прыступіць пасля заканчэння ўніверсітэта. Студэнтка Т. Луцкіна, якая была астаўлена для практыкі ва ўніверсітэце, правяла даволі складаныя работы-пошукі па даследаванню

механізма фатоліза некаторых солей жалеза, што адносяцца да тэмы, якую наша кафедра распрацоўвае сумесна з адной з лабараторый Інстытута кінетыкі ў Новасібірскім акадэмічна-навуковым цэнтры. Гэту работу Т. Луцкіна прадоўжыла як дыпломную і, магчыма, будзе прадоўжаць у якасці дысертацыйнай у аспірантуры.

У гэтым годзе мы пасылаем на практыку ў Новасібірскі інстытут кінетыкі двух студэнтаў з даволі сур'ёзнымі заданнямі.

Мэтазгодна прыцягваць да даследчай дзейнасці не толькі студэнтаў старэйшых курсаў, але і першакурснікаў, прычым не толькі ў працэсе іх работы ў навукова-даследчым гуртку, але і ў час лабараторных заняткаў. Так, выкладчыкі нашай кафедры адказаліся ў навучальным працэсе ад прэзмерна падрабязных апісанняў метадык сінтэзу і стараюцца прапановаць студэнтам метадыкі сінтэзаў без дэталізацыі, у такім выглядзе, што ім даводзіцца самастойна ўдакладняць ход некаторых аперацый. Бывае, што студэнты самастойна распрацоўваюць метадыкі асобных сінтэзаў або вывучаюць магчымасці змянення метадык, апісаных у літаратуры.

З наступнага навучальнага года мы плануем значна пашырыць у практыку першакурснікаў работы дадзенага характару. Гэта дазволіць актывізаваць навуковую працу студэнтаў у пазалекцыйны час. Іменна такім шляхам прыйшлі «ў навуку» ў мінулым годзе некалькі студэнтаў першага курса, якія ў цяперашні час ужо моцна ўвайшлі «ў штат» студэнтаў-даследчыкаў нашай кафедры.

На рэспубліканскім агляд студэнцкіх навуковых работ у мінулым годзе кафедра неарганічнай хіміі прадставіла 13 работ. Па крайняй меры, палова з іх з'явілася ў выніку таго, што мы ў нейкай ступені ўкаранілі даследчую работу ў навучальны працэс.

Натуральна, навыкі актыўнага выкарыстання сваіх ведаў набываюцца студэнтамі не толькі пры выкананні даследчай работы. Значную ролю адыгрывае змест лекцый і семінарскіх заняткаў, змест тых разліковых задач, якія рашаюцца студэнтамі, форма правядзення калоквіумаў па розных тэмах праграмы. Але пра ўсё гэта неабходна гаварыць асобна.

В. СВІРЫДАЎ,
загадчык кафедры неарганічнай хіміі, дацэнт.

БУДЗЬЦЕ ДОНАРАМІ!

Пераліванне крыві з'яўляецца адзіным сродкам выратавання людзей пры многіх атручваннях, цяжкіх траўмах, апёках, моцных лёгачных, кішэчных і іншых крывацёках. Яно дазваляе праводзіць складаныя хірургічныя аперацыі на сэрцы, вялікіх сасудах, лёгкіх. Без крыві немагчыма ўкараненне ў практыку такіх апаратаў, як «штучная почка», «штучнае сэрца», «штучныя лёгкія». З крыві донара рыхтуюцца даволі каштоўныя лячэбныя прэпараты.

Медыцынскія паказанні

да пералівання крыві і яе кампанентаў з развіццём медыцынскай навукі і павышэннем якасці медыцынскага абслугоўвання насельніцтва ўсё больш і больш пашыраюцца. У сувязі з гэтым і неабходная колькасць донарскай крыві пастаянна павялічваецца. Гэтая патрэба можа быць вырашана дзякуючы развіццю масавага патрыятычнага руху за бясплатнае донарства.

У нас донарства пастаўлена пад строгі лячэбны кантроль.

Большасць донараў можа даць у год 200 мл крыві.

Даца 200—400 мл крыві шкодна не ўплывае на здаровы арганізм, самаадчуванне донара застаецца добрым, працаздольнасць не парушаецца, запас крыві хутка папаўняецца.

Донарства ў нашай краіне ўсемагчыма заахвочваецца. Донарам у дзень здачы крыві даецца бясплатнае харчаванне, а пасля здачы — дні для адпачынку. Ім у першую чаргу даюцца і пуцьёкі ў санаторыі і ў дамы адпачынку.

У нас, у БДУ, ёсць донары, якія неаднаразова давалі кроў бясплатна. Сярод

іх В. Гарбачоў, С. Дзмітрыеў (хімфак), В. Шакаршвілі, Ю. Громаў, М. Якубовіч, Н. Пікулік, В. Лазечны (геафак), Ю. Чыжоў, Л. Вераб'еў (матфак) Ю. Аляксандраў (юрфак) і многія іншыя. На гэтым тыдні яшчэ 76 студэнтаў здалі кроў.

Ф. РЭЗНІКАВА,
заг. здраўпункта БДУ.

Наступіў напружаны час для тых, хто праз некалькі месяцаў пакіне сцэны ўніверсітэта і прыступіць да самастойнай працы. Ніна Малечка — дыпломніца біялагічнага факультэта. Яна сур'ёзна рыхтуецца да абароны сваёй дыпломнай работы.

НА ЗДЫМКУ: Ніна МАЛЕЧКА праводзіць лабараторны вопыт.

Фота І. Аскіркі.

ВА універсітэтах КРАІНЫ

● Бюро ВЛКСМ філагічнага факультэта МДУ арганізавала цыкл лекцый для студэнтаў II і III курсаў, на якіх яны вучацца мастацтву перакладчыка. Праводзяцца заняткі на такім ўзроўні, што інакш як школай іх не назавеш. Усе, хто займаецца ў школе, добра ведаюць тую ці іншую замежную мову, і таму асноўнай задачай, як запісана ў статуте школы, лічыцца павышэнне ідэалагічнага ўзроўню студэнтаў і інтэрнацыянальнае выхаванне іх.

Тэматыка лекцый — разнастайная: лекцыі аб міжнародным становішчы і аб этыцы перакладчыка; па тэорыі сінхроннага перакладу і аб унутранай палітыцы ССРСР; па праблемах міжнароднага маладзёжнага руху і аб унутранай эканамічнай палітыцы Савецкага Саюза.

Тыя, хто закончыць школу, па рэкамендацыі камсамольскай арганізацыі будуць накіраваны на работу перакладчыкамі ў любое ведамства ці ўстанову. Акрамя таго, у дні летніх канікул яны змогуць праходзіць практыку па гэтай спецыяльнасці.

● «Калі быць выдатнікам, дык быць ім да канца. Па табе, таварыш выдатнік, судзяць аб калектыве, а таму ты не павінен быць раўнадзешным да ўсяго, што адбываецца ў групе і на факультэце!» Пад такім дэвізам праходзіў злет выдатнікаў Казахскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя С. М. Кірава.

● 15 красавіка пачалася студэнцкая навуковая канферэнцыя Ташкенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна. Пераможцы I тура прымуць удзел у рабоце II тура, які будзе праходзіць у маштабах рэспублікі ў маі, а пераможцы апошняга педучу на Усесаюзную канферэнцыю ў Маскву.

● Таварыства «Веды» Кішыніўскага дзяржаўнага ўніверсітэта аб'ядноўвае 354 чалавекі, у тым ліку 11 дактароў навук і прафесараў, 120 кандыдатаў і дацэнтаў, 52 студэнты. За няпоўных два гады імі было прачытана 5800 лекцый. Прапагандысцкая, асветніцкая работа супрацоўнікаў і студэнтаў універсітэта атрымала высокую ацэнку. Каля ста лектараў былі ўдастоены ўрадавых узнагарод і ўзнагарод усесаюзнага, рэспубліканскага і гарадскога праўленняў таварыства «Веды».

НАША ВЯСЕННЯЯ АФІША

ФІНАЛ КРОСА,

прысвечанага 98 гадавіне з дня нараджэння У. І. Леніна, адбудзецца ў парку Перамогі 24 красавіка а 16 гадзіне.

Дыстанцыя для мужчын — 3000 метраў, для жанчын — 1000 метраў.

ЛЕКЦЫЯ

на тэму «Савецкія даследаванні ў Арктыцы і Антарктыдзе» адбудзецца сёння ў 58 аўдыторыі біякорпуса.

Лекцыю чытае кандыдат географічных навук, начальнік 11, 12 антарктычных і ўдзельнік многіх арктычных экспедыцый П. К. Сенько (Ленінград).

ВЕЧАР

студэнтаў універсітэта, палітэхнічнага інстытута і курсаў ваеннага вучылішча на тэму «Мы беззапаветна справе Леніна адданы» адбудзецца сёння ў 19 гадзін у памяшканні акруговага Дома афіцэраў.

РЭІД
У ІНТЭРНАТ

ДОМ ТВОЙ РОДНЫ

Пяць студэнцкіх год — гэта не толькі лекцыі і семінары, прылучэнне да навукі, культурных каштоўнасцей, грамадскай работы, гэта і пяць год жыцця ў інтэрнаце, праверка маральных якасцей, умение жыць у калектыве.

Удзельнікі чарговага рэйду, арганізаванага рэдакцыяй газеты і прафкомам, выраслі лагядзець, як жа жывуць нашы студэнты ў самым лепшым па ўмовах — інтэрнаце № 5 па вуліцы Кастрычніцкай. Новы сучасны будынак у комплексе са сталовай, душавай, кухні — ці не гэта прадумовы ўзорнага быту? Аднак з першага кроку ўдзельнікі рэйду сутыкнуліся з элементарным беспарадкам.

Перш за ўсё, у інтэрнаце дрэнна наладжана дзяжурства. Тут часта можна бачыць пабочных асоб, якія маюць нават асабістыя ключы ад пакояў. Многія дзяжурныя зневажаюць свае абавязкі, адсутнікуюць толькі патрэбны час, займаючыся сваімі справамі — чытаюць, рашаюць задачы. Пропускі правяраюцца не рэгулярна. Якім перад гэтым у інтэрнаце пабываў інспектар адміністрацыі — гаспадарчай часткі М. Я. Ляпіла і заўважыў, што ў пакоях 515, 404, 403, 402 знаходзіліся людзі, якія не мелі ніякіх адносін да інтэрната і прайшлі сюды без прад'яўлення дакументаў.

Беспарадкам мінула дзяжурны пост і рэйдавая брыгада. Ніхто не пацікавіўся, што за людзі і чаго прайшлі сюды.

Першым на нашым шляху аказаўся пакой 110. Жывуць тут гісторыкі першага трэцяга курсаў. Відаць, каб рэчэй падкрэсліць сваю належнасць да гістака, гаспадары на адной са сцен прымацавалі вялікі агітацыйны плакат. Побач з ім мірна суседнічаюць фотавітрыны-жыццяпісы, у цэнт-

ры якіх партрэты жыхароў пакою. Над кожным ложкам сцяна поўнасцю занята фотаздымкамі. Увечнаюць гату калекцыю паклоннікаў мастацтва цудоўны «партрэт» сабакі.

Яно, вядома, ушаноўваць сяброў чалавека нядрэнна, не забараняюцца калекцыяніраваць нават асабістыя партрэты, але ж усяму сваё месца. Фотаздымкамі — альбомы, плакаты — адпаведнае памяшканне, — так думалі мы, пакідаючы жыллё гісторыкаў. Іх пакой прыдаў лірычны настрой, і ў астатніх міхвалі трапляліся на вочы элементы мастацкага афармлення. У ад-

ных яны былі скромнымі — карты, малюнкi, у другіх іх замяняў далёка не мастацкі беспарадак: раскіданыя дзе папала кнігі, развешаная для прасушкі бялізна, нехайна кінутае на ложках і крэслах адзенне.

Мы праходзім пакой за пакоем, і ў большасці адна-

і тая ж карціна — нятульня. Ложкі засланы рознымі стракатымі пакрываламі. І толькі ў адным, не лічачы яшчэ некалькі добрых пакояў, мы з задавальненнем затрымаліся. У 504 жывуць дзяўчаты-трэцякурсніцы матэматычнага факультэта Валя Кірсанова, Валя Сабалеўская, Люда Антонова, Галя Яўсеенка, Ліда Палішчук. У іх — па-дамашнему чыста і прыгожа. І тут няхотра студэнцкая мэбля, але чысціня, акуратныя пасцелі, парадак на кніжнай паліцы, галінка ў вазачцы — і мяняецца аблічча жылля.

Валя Кірсанова і Валя Сабалеўская былі дома. Дзяўчаты займаліся. Адна рыхтавалася да семінара па палітэканоміі, а другая перакладала з англійскага артыкул з газеты. Адчувалася, што жывуць тут не проста людзі, якія любяць чысціню, а існуе калектыву, у якім паважаюць інтарэсы адзін другога. Гэтага не скажаш

аб жыхарах ленпакоя на пятым паверсе — рабятх-матэматыках розных курсаў. У 9 гадзін вечара гдзін з іх займаўся, прыладкаваўшыся да тумбачкі, двое ігралі ў шашкі, астатнія назіралі або займаліся сваімі справамі. На стале на ўсю моц грымеў прыёмнік.

Непрыемнае уражанне пакінулі кухні — брудна, паўзмрок, холадна, шыбы на пятым паверсе, як і ў многіх пакоях, пабіты. «Вялікі доўга гатаваць на электраплітках», — скардзяцца дзяўчаты.

Спускаліся мы з сцяга паверха з вялікай асцярогай, — як бы не паліць ногі, бо адзін з нас ужо ахвяраваў каблукімі. Ні на адной з леснічных клетак не гарэла святло.

Рэйдавая брыгада: **Е. ШЫНГЕРЭЙ**, нам. старшыні прафкома. **В. КУПЦОВА**, старшыня жылбыткамісіі, **М. ЛІПАУКА**, **В. МАСКАЛІК**, члены прафкома, **А. НІКОЛЕНКА**, супрацоўнік газеты.

БАЛЕЛЬШЧЫКІ НЕ ПАМЫЛІЛІСЯ

Сустрэчы паміж лідарамі першынства вучылішча БССР па валейболу былі найбольш напружанымі і цікавымі. Вынік сустрэч вырашаўся толькі ў апошняй пятай партыі. Студэнткі інстытута фізкультуры многа сілы аддалі гульні з нашымі дзяўчатамі. А на наступны дзень яны сустрэліся з дружнай камандай палітэхнічнага інстытута. Чатыры партыі не вельмі выявілі мацнейшых — 2:2. У пятай партыі дзяўча-

ты інстытута фізкультуры шмат разоў памыліліся і праігралі яе. Такім чынам, да апошняга дня спаборніцтва без паражэнняў прышлі дзве каманды — палітэхнічнага інстытута і універсітэта.

Балельшчыкі чакалі цікавай барацьбы. І яны не памыліліся. Гульня была сапраўды цікавай і захватваючай.

Зладжанымі прыёмамі Наташа Савачкіна і Валя Тра-

хіменка, Люда Антонова і Тамара Біч дапамаглі сваёй камандзе ўпершыню заняць ганаровае месца па валейболу ў праграме XI рэспубліканскай спартакіяды сярод вучылішчаў.

Па заканчэнню сустрэчы лепшых ігракоў Люду Антонову (універсітэт) і Ларысу Пемель (палітэхнічны інстытут) узнагародзілі прызамі.

М. КУЧЫНСКІ, выкладчык кафедры фізвыхавання і спорта.

СПОРТ

НА ТРЭНІРОВАЎЦЫ.

Фота В. Озерава.

ЦУДОЎНАЯ СЯМЁРКА

Закончылася першынство універсітэта па ручному мячу сярод жаночых каманд. У апошнім матчы, які павінен быў выявіць пераможцу, сустрэліся каманды матэматычнага і фізічнага факультэтаў. Лепшую ігру прадеманстравалі студэнткі матэматычнага факультэта. Яны перамаглі з лікам 10:7.

У пераможцаў у фінальным матчы лепшымі былі Ларыса Макрусёва і вратар каманды Ліда Карчага. **НА ЗДЫМКУ:** (злева направа) Ніна РАІНЧЫК, Ларыса МАКРУСЕВА, Валянціна ГУЛІЦЗІНА, Ліда ГАЛЕНДА, Валянціна ДАЎГУЧЫЦ, Ліда КАРЧАГА, Зіна БАРЫСЕВІЧ. **Фота А. АСТАПАВА.**

Адказны рэдактар **М. ЮСЬКА.**

